

# papers



## **El desarme de ETA y el fin de la violencia en el conflicto vasco**

*Petxo Idoiaga*

## **Empresas trasnacionales y derechos humanos**

*Miguel Castro*

## **El Programa d'Identificació Genètica de la Generalitat de Catalunya**

*Carme Garcia i Suàrez*

## **Els ateneus cooperatius, una eina de la Xarxa d'Economia Social i Solidària**

*per Josep Ramon Giménez*

## **Impacte de l'activisme dels grups armats als territoris de Lubero i Beni (RD del Congo)**

*Jerry Kasereka*

## **Cinema: Jo vull la pau, però no vull l'oblit**

*Muriel Giménez*



- 2 Des de la junta...  
*Núria Jané*
- 3 El desarme de ETA y el fin de la violencia en el conflicto vasco. Reconstrucción, reconciliación, resolución  
*Petxo Idoiaga*
- 5 Empresas trasnacionales y derechos humanos: Un conflicto de larga duración  
*Miguel Castro*
- 9 Retalls de premsa
- 10 El Programa d'Identificació Genètica de la Generalitat de Catalunya: un projecte de país, un deure de futur  
*Carme Garcia i Suàrez*
- 12 Els ateneus cooperatius, una eina de la Xarxa d'Economia Social i Solidària  
*per Josep Ramon Giménez*
- 16 Impacte de l'activisme dels grups armats als territoris de Lubero i Beni (RD del Congo)  
*Jerry Kasereka*
- 19 Cinema: Jo vull la pau, però no vull l'oblir  
*Muriel Giménez*
- 22 Activitats Lliga

## Explicant qui som

Aquest 2017 a la Lliga hem de renovar el Pla Estratègic i, per tant, hem d'explicar qui som, què pretenem aconseguir i de quina manera ho volem dur a terme. I una de les maneres que tenim de fer-ho és amb la revista Papers, que ens empeny a la reflexió.

En aquesta edició us proposem debatre sobre la pau al País Basc, la recuperació de la memòria històrica a Catalunya, la situació a la República Democràtica del Congo, on treballem en projectes de cooperació, les iniciatives dels ateneus cooperatius al nostre país i la relació entre empreses i drets humans. Déu n'hi do!

Si entenem la pau no només com a absència de violència, sinó també com un procés en constant construcció, per aconseguir-la cal el compromís de tothom. Així doncs, el desarmament d'ETA no representa la fi del conflicte basc, però sí un pas important i necessari per construir la pau. Governos, partits i societat civil hauran de treballar plegats.

En relació amb la RD del Congo, el país suporta l'espoliació dels seus recursos naturals des de fa molts anys, i les persones que hi viuen pateixen injustícia social. A les víctimes mortals del conflicte, hi hem d'afegir la violència sexual contra les dones utilitzada com a arma de guerra i els centenars de milers de persones desplaçades. Una situació d'inestabilitat que perpetua la guerra.

A casa nostra, per tal de consolidar un país i una societat en pau, es treballa per recuperar la memòria històrica, localitzant fosses, exhumant les restes de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, i duent a terme un programa d'identificació genètica. Una tasca que en una societat democràtica no hauria d'arribar amb tant d'endarreriment i tants entrebancs.

Respecte a la creació d'una xarxa d'ateneus cooperatius, es vol que siguin un servei de referència on les organitzacions cooperatives i d'economia social treballin juntes per crear i impulsar nous llocs de treball i promocionin l'economia social i solidària.

En darrer lloc, la proposta de la societat civil de crear un centre d'avaluació dels impactes de les empreses catalanes a l'exterior posa de manifest la preocupació perquè en les inversions nacionals i internacionals es garanteixin els drets humans per sobre de qualsevol altre interès. Si aquesta proposta es concreta en una llei, seríem pioners, com a país, en la defensa de la justícia global.

Escriure i fer reflexionar sobre temes com la pau, la recuperació de la memòria històrica, l'economia social i la justícia global ens ajuda a definir-nos com a entitat i a concretar les nostres línies d'actuació.

**Núria Jané**

**Presidenta de la Lliga dels Drets dels Pobles**

## Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició	juny 2017
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens, Núria Jané i Ester Garcia.
Correcció	Eva Perdiguer, Jordi Bellmunt, Laura Serrano i Marga Garriga
Revista quadrimestral	
Disseny on-line	Verónica Bustos

### LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	<a href="http://www.dretsdels pobles.org">www.dretsdels pobles.org</a>
Adreça electrònica	<a href="mailto:info@dretsdels pobles.org">info@dretsdels pobles.org</a>
Horari d'atenció al públic	De dilluns a divendres de 9 a 13h. i de 17 a 20h.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

# El desarme de ETA y el fin de la violencia en el conflicto vasco

## Reconstrucción, reconciliación, resolución

Petxo Idoiaga

catedràtic (jubilat) en Comunicació Audiovisual de la Universitat del País Basc



Cuando se razona sobre cómo actuar en el final de los conflictos violentos y lo que debe hacerse tras ellos -se produzcan mediante acuerdos de paz o por decisión unilateral de una de las partes- se toma muchas veces como referencia el pensamiento del noruego Johan Galtung, uno de los principales investigadores internacionales sobre este tema. Como hablaremos aquí del desarme de ETA producido el pasado 8 de abril y de lo que debería hacerse en el futuro, traemos como título de este artículo el de un libro de Galtung: *Tras la violencia, 3R: reconstrucción, reconciliación, resolución. Afrontando los efectos visibles e invisibles de la guerra y la violencia*.

La *reconstrucción*, lo más inmediato, se refiere a cómo afrontar los efectos directos, físicos o psicológicos, del conflicto violento (desarmes, víctimas...). La *reconciliación* hace frente a la cultura de la violencia que, a lo largo del conflicto, se ha generado, legitimado y consolidado en cada una de las partes enfrentadas y con sus características propias en cada una de ellas, pero alcanza, también, a quienes, sin ser protagonistas primeros del conflicto violento, han actuado en el entorno del mismo y con efectos sobre él. Esto requiere la reconstrucción de nuevos relatos explicativos so-

bre el pasado, sean de cada parte o transversales, por todos los actores implicados; posiblemente esos relatos no coincidan, pero deberían crear una base democrática de autocrítica en lo que corresponda y de convivencia futura. La *resolución* contempla el dar respuesta a los elementos estructurales que estaban bajo ese conflicto, sean esos económicos, políticos, o mezcla de ellos.

La reflexión de Galtung indica que la paz es lo importante, pero que sin encontrar soluciones o, al menos, caminos y procesos de solución, a esa 3R el riesgo de que el conflicto violento vuelva es grande.

¡Proyectemos esas 3R al caso concreto del conflicto violento en Euskal Herria!



### La reconstrucción

ETA declaró, de manera unilateral, el fin de su actividad armada el 20

de octubre de 2011. El primer efecto directo de tal decisión debería haber sido su desarme. ¿Por qué ha tardado hasta abril de 2017?

Jonathan Powell, jefe del equipo negociador gubernamental con el IRA del Reino Unido en Irlanda del Norte de 1997 a 2007 y miembro de la Comisión Internacional para la Verificación (CIV) del cese de la actividad de ETA, declaraba esto al *The Financial Times* el pasado 9 de abril: “A diferencia de cualquier otro gobierno del que yo haya tenido noticia en una situación análoga, este gobierno (se refiere al del PP) hizo todo lo posible por poner trabas al abandono de las armas por parte de ETA. Rechazó de plano una serie de ofertas secretas del grupo terrorista e hizo detener a miembros de ETA que trataban de colocar las armas en depósitos para entregarlas”.

El pasado 13 de diciembre la policía francesa, en colaboración con la española, detuvo en Luhusu, una localidad de la Euskal Herria bajo administración francesa, a un grupo de personas que gestionaba el desarme de un 15% del arsenal de ETA. Desde el Estado español (y presionado por éste, el francés) se trataba de impedir cualquier forma de desarme que no fuera un propagandístico éxito policial. Las personas detenidas en este hecho se denominaron “artesanos de la paz” y dejaron claro de antemano que actuaban así por la negación del Estado español a solucionar el desarme. Se ganaron la solidaridad de todos los partidos franceses (excepto el de Le Pen) y de todos los del Parlamento Vasco (excepto el PP).

Y ese 8 de abril los “artesanos de la paz” que habían recibido de ETA los datos de localización de sus ocho depósitos de armas, hicieron que esos datos llegaran a las autoridades francesas e hicieron guardia ante los mismos hasta la llegada de la policía francesa que pudo verificar su autenticidad y su coinci-



dencia con los informes que tenían sobre dicho armamento. Al mismo tiempo, unas 20.000 personas se concentraban en una gran manifestación en Baiona, la capital vasca en el Estado francés, para celebrar el desarme de ETA. La sociedad civil favorable a la paz protagonizaba y celebrada el desarme y que éste fuera posible porque, finalmente, ETA dejaba en sus manos la gestión del mismo. ¡Algo tan nuevo como políticamente gozoso!

La *reconstrucción* tiene como los campos principales de futuro el de *la verdad, la justicia y la reparación* (como firma la Secretaría de Paz y Convivencia del Gobierno Vasco) respecto a todas las víctimas del conflicto y el de la solución respecto a los presos y exiliados de ETA, en particular a su acercamiento a cárceles cercanas a Euskal Herria (hoy la mayoría está a cientos de kilómetros) y a la vuelta al hogar de quienes tienen enfermedades terminales. De nuevo con la excepción del PP, parece haber acuerdo sobre ambos temas. Pero el gobierno español, que aliado con alguna de las asociaciones más sectarias de “víctimas del terrorismo”, sostiene que no hay víctimas de abusos policiales, ni de tortura, y acaba de declarar que la vuelta al hogar de los presos enfermos sólo se producirá cuando les queden dos meses de vida.

### La reconciliación

¿Qué relato hacer sobre el pasado y sobre la cultura de la violencia?

Claramente el relato de “vencedores y vencidos” -el único que sostiene el gobierno del Estado- no cumple esas condiciones. Por decirlo con el peso que tienen las palabras, de nuevo, de Jonathan Powell, al *The Financial Times* el pasado 9 de abril: “La prensa española de derechas me ha atacado por decir que no debería haber vencedores ni vencidos si queremos que haya

*un acuerdo duradero. Si una parte siente que ha perdido, al final volverá al campo de batalla.”*

Además, la cultura de la violencia por parte del Estado ha tenido -y aún sostiene- sus bases culturales en el derecho a cualquier modo de actuación policial y de la tortura para enfrentarse al terrorismo.

Pero también es necesario un balance político desde la izquierda abertzale sobre la cobertura política, prácticamente sin matices, dada a la actuación armada de ETA desde la instauración de esta nuestra “democracia”, por enferma que sea, en particular en lo referido a atentados contra representantes de partidos políticos o los que costaron víctimas civiles. Claves para desarrollar ese balance existen en su documento Euskal Herria Zutik de febrero de 2010. Pero no se ha desarrollado lo suficiente. Hoy todos los movimientos memorialistas ponen la denuncia de la violación de los derechos humanos básicos tanto a los fusilamientos de la guerra y la posguerra, como a las actuaciones policiales, torturas etc., del tardofranquismo y la transición. Hoy la izquierda abertzale pone, con razón, la defensa de los derechos humanos en el centro argumental para el proceso de paz. Hay que afirmar, efectivamente, que la base de una denuncia democrática a todo ello es que fueron violaciones de derechos humanos. ¿No lo fueron, también, muchísimas de las actuaciones de ETA, no casos aislados, sino la es-

pina dorsal de su estrategia? Por supuesto que sí. Y sin reconocerlo así políticamente no se termina de cerrar la cultura de la violencia del pasado.

### La resolución

Sin duda alguna el trasfondo estructural del conflicto es la negación a la sociedad vasca, a Euskal Herria, con toda su pluralidad sociológica y política, de poder decidir sobre las relaciones administrativas que desea mantener entre los territorios que la integran (Euskadi, Navarra, el País Vasco bajo administración francesa) y con las comunidades que están hoy en España y Francia.

Sin ese trasfondo no puede explicarse la historia y la militancia en ETA, como tampoco podría explicarse la del IRA que ahora es reconocido en Gran Bretaña e internacionalmente como una organización respetable; una reducción de uno u otro a “banda terrorista” no nos permitiría entender nada. Añadimos, por supuesto, que las razones políticas de esa militancia no impiden considerar que no había razones que justificaran esa violación de derechos humanos.

Pero a largo plazo, es necesario volver a la reflexión de Galtung de que la definitiva resolución del conflicto e incluso del riesgo de una vuelta del conflicto violento, reside en la resolución del problema estructural del mismo: poder ejercer de modo democrático y pacífico el derecho a decidir de Euskal Herria.



El coordinador de la Comissió Internacional de Verificació, Ram Manikkalingam, durant la roda de premsa. EFE

# Empresas transnacionales y derechos humanos: Un conflicto de larga duración

Miguel Castro

Tècnic de l'ong SUDS. Membre del Grup de Treball Empreses i Drets Humans de Lafede.cat



La Oroya (Perú)

## Introducción

La evolución del capitalismo global se ha caracterizado, tal y como afirma Boaventura de Sousa Santos, por un aumento de la promiscuidad entre el poder político y económico, las condicionalidades impuestas por los organismos financieros internacionales y el papel en auge de las multinacionales en la economía mundial, ha contribuido a diluir las soberanías de los Estados, a los que ha supeditado a intereses minoritarios pero muy poderosos<sup>1</sup>.

Autores como Pedro Ramiro y Erika González<sup>2</sup> coinciden con el análisis de Boaventura pero le añaden una componente de connivencia, es decir, *el privilegio que disfrutaban los negocios corporativos frente al interés general no habría sido posible sin contar con una participación decidida de las instituciones públicas y los organismos multilaterales*<sup>3</sup>. El Estado, por tanto, pasa de ser víctima de un auge del poder corporativo a convertirse en su esencial aliado.

Todo ello se ve reflejado principalmente por una creciente **desregulación** (Reformas laborales, flexibilización de legislaciones ambientales, etc.) impuesta por Acuerdos bilaterales de Inversión o Tratados de Libre Comercio, considerados como *“la principal barrera para garantizar la protección de los derechos humanos”*, según Alfred de Zayas, experto del Consejo de Derechos Humanos de las Naciones Unidas.

Con unos Estados incapaces de ejercer control real a las empresas, el sector necesitaba de un instrumento para calmar críticas relacionadas con su impunidad. A principios del 2000, las transnacionales y escuelas de negocios rescataron y maquillaron la vieja idea de filantropía empresarial para impulsar un nuevo paradigma: la **Responsabilidad Social Corporativa**. Diseñada en base a conceptos como voluntariedad, autoregulación, y sin ningún tipo de implicación jurídica, la RSC quería convertirse en pieza clave por la cual las empresas certificaban su compromiso con

los ddhh ante gobiernos y sociedad civil. Tal y como afirma Juan Hernández Zubizarreta, con el paso de los años, la RSC pasó a ser simplemente una estrategia indispensable de marketing<sup>4</sup>.

## Impunidad y negocios sin límites

La reflexión acerca de cómo minimizar los impactos económicos, sociales y ambientales nos interpela como parte de la sociedad civil y nos invita a contestar preguntas como:

Frente a los negocios en territorios declarados ilegalmente ocupados como Palestina o el Sáhara, ¿qué

1-Derecho Humanos y desarrollo. Boaventura de Sousa Santos; Capítulo 1. Derechos humanos: Espejismos y desafíos-

2-Las empresas transnacionales en la arquitectura de la impunidad: poder, corrupción y derechos humanos (<http://omal.info/spip.php?article8265>.)

3-Alejandro Teitelbaum, La armadura del capitalismo. El poder de las sociedades transnacionales en el mundo contemporáneo, Icaria, Barcelona, 2010

4-Juan Hernández Zubizarreta. Las empresas transnacionales frente a los derechos humanos. Historia de una asimetría normativa.



Buenaventura. Collint marisc.

estrategia de incidencia y resistencia seguir? ¿A qui3n exigir que se cumpla la ley para evitar negocios de venta de armas en contextos de guerra?

¿Qui3n se beneficia de la extracci3n de petr3leo, gas y minerales (oro, cobre, plomo, zinc, etc.)? ¿C3mo apoyar a las comunidades locales afectadas por contaminaci3n, deforestaci3n o agotamiento de fuentes de agua a causa de la minería?

¿C3mo garantizar que **defensoras de derechos humanos no vean amenazadas sus vidas** por hacer frente a intereses corporativos? ¿Qu3 rol deben asumir los sindicatos del Norte Global ante la explotaci3n laboral del sector textil en Bangladesh, India o Marruecos?

Y como consumidores finales, ¿somos conscientes de las condiciones en que se elabora la ropa que vestimos? ¿Qu3 implicaci3n tenemos al “confiar” nuestro dinero a entidades financieras que apoyan el negocio de la guerra? ¿C3mo controlar que nuestros pc, m3viles, tablets aseguren una cadena de suministros que no vulnere los ddhh?

Durante a3os, parte de la sociedad civil organizada a trav3s de campa3as, Observatorios, ONG, sindicatos o movimientos sociales, han sabido compaginar el apoyo a las comunidades locales con incidencia internacional. Han generado y sistematizado informaci3n para documentar denuncias, identificar responsables y afianzar un discurso global de propuestas y alternativas.

## Distintos sectores - id3nticos impactos. Las empresas en Catalu3a.

Las empresas catalanas y los sucesivos gobiernos en Catalu3a no escapan de este cr3tico an3lisis de contexto global. Tal y como explica el Observatorio de Empresas y Derechos Humanos del Norte de África y Oriente Medio<sup>5</sup>, las relaciones comerciales, econ3micas y pol3ticas de los agentes p3blicos y privados de Catalu3a nunca han incluido cl3usulas que aseguren la promoci3n de la paz o de los derechos humanos.

Un ejemplo son los acuerdos comerciales entre Catalu3a e Israel<sup>6</sup> que conllevan una complicidad con las pol3ticas de Israel en la promoci3n de la industria de defensa y apoyo a la ocupaci3n ilegal de Palestina. Estas relaciones econ3micas desoyen las recomendaciones<sup>7</sup> de la UE.

Al igual que otro nutrido grupo de empresas espa3olas (Repsol, Gas Natural Fenosa, Iberdrola, BBVA), la presencia de capital espa3ol en Am3rica Latina dista mucho de haber mejorado la vida de la poblaci3n. Muy al contrario, ha supues-

5-<http://www.odhe.cat/ja-es-pot-consultar-linforme-drets-humans-al-marge-pdf/>

6-Drets Humans al marge: Les relacions econ3miques Catalunya-Israel. [http://www.odhe.cat/wp-content/uploads/Informe\\_ODHE\\_CAT\\_WEB.pdf](http://www.odhe.cat/wp-content/uploads/Informe_ODHE_CAT_WEB.pdf)

7-Posibles implicaciones para los ciudadanos y empresas de la Uni3n Europea de las actividades econ3micas y financieras en los asentamientos. [http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/PoliticaExteriorCooperacion/OrienteProximoMagreb/Documents/MENSAJES\\_SOBRE\\_INVERSIONES\\_ASENTAMIENTOS\\_ESP.pdf](http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/PoliticaExteriorCooperacion/OrienteProximoMagreb/Documents/MENSAJES_SOBRE_INVERSIONES_ASENTAMIENTOS_ESP.pdf)



Vivendes palafit a Buenaventura (Col3mbia)

Manifestació campanya Desmantellar Poder Corporatiu.



to efectos negativos sobre muchas comunidades y el medio ambiente. La empresa catalana que ha suscitado más críticas, es Grup Marítim TCB (Terminal de Contenedors de Barcelona) que opera desde 2011 en el puerto de Buenaventura, en Colombia

En la ciudad de Buenaventura, principal puerto comercial de Colombia, conviven violencia, pobreza, marginación y millonarias inversiones privadas en infraestructuras portuarias, entre las que destaca TCBUEN, filial de TCB. En el violento y desestructurado tejido social, TCBUEN ve un escenario idóneo para afianzar su negocio, *sin importarles que éste incrementa aún más las brechas de desigualdad entre población local y el circuito económico alrededor del puerto*<sup>8</sup>.

A grandes rasgos, el informe de la delegación catalana<sup>9</sup> que visitó Buenaventura denunciaba y exigía responsabilidades y acciones concretas a los Estados y a la empresa para revertir la situación actual. Instaba a tomar medidas urgentes para mejorar las condiciones de vida de la población local (agua potable, saneamiento, cobertura sanitaria), compensar los impactos ambientales (dragado del fondo marino, destrucción de manglares y de bancos de pesca).

**El sector textil**, más mediático gracias a marcas como Inditex o la catalana Mango dependen de fábricas en diversos países, como Bangladesh, donde encuentran ventajas

fiscales, salarios bajos de las trabajadoras/es y deficientes condiciones de trabajo en general.

En 2013, el edificio comercial Rana Plaza colapsó, 1.127 trabajadores/as murieron y casi el doble acabaron heridos. La fábrica albergaba alrededor de 5.000 personas y producían vestimenta para distintas marcas. La responsabilidad directa de Mango y las indemnizaciones siguen en litigio, pero lo que sí ha quedado demostrado, según la campaña Ropa Limpia<sup>10</sup> ([www.rompalimpia.org](http://www.rompalimpia.org)), es que éste ha sido un desastre que demuestra la irresponsabilidad en la cadena de suministro de ropa.

El sector financiero es con diferencia el más complejo. “Banca Armada” ([www.bancaarmada.org](http://www.bancaarmada.org)) es una campaña que denuncia, entre otras, a Banco Santander, BBVA y la entidad catalana CaixaBank como parte significativa del negocio armamentístico mediante fondos de

inversión, créditos y préstamos a este tipo de empresas<sup>11</sup>.

Pero la irresponsabilidad de las entidades financieras no acaba aquí, sino que se ramifica de forma muy diversa: CaixaBank fue accionista de AGBAR (Aguas de Barcelona) y lo es de Repsol. Ambas empresas acumulan denuncias por privatización de servicios públicos, contaminación e impactos a diversas comunidades indígenas de Perú, Ecuador, Bolivia o Argentina.

8-Buenaventura. Los olvidados del puerto”. Reportaje de Maribel Izcue. Revista 5W <https://www.revista5w.com/why/buenaventura-los-olvidados-del-puerto>

9-<http://www.taulacolombia.org/es/noticias/informe-de-la-visita-de-la-delegacion-catalana-buenaventura>

10-<http://www.ropalimpia.org/es/noticias/467/cuatro-a-os-despu-s-del-derrumbe-del-rana-plaza-poco-ha-cambiado-para-las-trabajadoras-de-bangladesh>

11-<http://www.bancaarmada.org/es/caixabank/inversiones-controvertidas-de-caixabank>



Parlament de Catalunya. Aprovació de la Resolució

## Propuestas y algunos avances significativos

En el ámbito internacional, se ha constatado que la aplicación de los Principios Rectores sobre Empresas y DDHH de NNUU<sup>12</sup> no ha provocado ningún tipo de cambio en el accionariado de las empresas, ni ha supuesto ninguna garantía jurídica para las víctimas. La demostración de este fracaso, las críticas internas<sup>13</sup> y externas han provocado que desde 2014 el Comité de DDHH de NNUU aprobara la creación de un Grupo de Trabajo Intergubernamental (GTI) con el objetivo de elaborar un Tratado Vinculante de Naciones Unidas sobre empresas transnacionales. Este acuerdo, votado por 20 países e impulsado por más de 600 organizaciones y movimientos sociales, aunque catalogado de histórico, sigue un lento proceso donde los lobbies económicos juegan un papel fundamental.

En Francia es muy reciente la aprobación de la Ley de Debida Diligencia, que obligará a las multinacionales con matriz francesa a establecer planes de 'debida diligencia'<sup>14</sup>. La ley obliga a las empresas francesas y a sus filiales a establecer planes de vigilancia en materia de derechos humanos, derechos laborales y medio ambiente.

La ley, aunque sienta un precedente importante, sigue siendo insuficiente: 1) Tiene carácter preventivo, pero no sancionador. 2) Sigue dejando indefensas a la gran mayoría de las víctimas, ya que no establece ningún mecanismo de apoyo en la presentación de las pruebas y denuncias.

El 4 de noviembre de 2016, el **Parlament de Catalunya aprobó la resolución 359/XI sobre el respeto de los derechos humanos por las empresas catalanas**. En ella se afirma la aspiración de avanzar hacia instrumentos jurídicamente vinculantes y se apuesta por la creación y activación de mecanismos de inspección, innovación normativa y sanciones como el **Centro de Evaluación de los Impactos de las Empresas Catalanas en el Exterior**. Al mismo tiempo, se impulsa establecer formas legales que puedan condicionar el compromiso del Govern de Catalunya a supeditar cualquier apoyo público a una empresa catalana al estricto cumplimiento de los derechos humanos, así como a incorporar criterios éticos en los procesos de contratación pública.

## Conclusiones

La Justicia Global la hemos de entender como la suma indivisible de

justicia económica, justicia ecológica y justicia de género. El crecimiento económico ha superado con creces los límites ecológicos. Por tanto, son momentos determinantes en los que merece la pena proponer alternativas y/o transiciones sostenibles y justas que pongan fin a las enormes deficiencias que pesan sobre el modelo económico actual y su superioridad jerárquica sobre el sistema internacional de DDHH. Necesitamos un modelo donde las personas y el medio ambiente tengan prioridad sobre los beneficios y los intereses empresariales.

12-[http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/IntroductionsGuidingPrinciples\\_sp.pdf](http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/IntroductionsGuidingPrinciples_sp.pdf)

13-Alfred-Maurice de Zayas "La Asamblea General deberá revisar los Principios Rectores sobre las Empresas y los Derechos Humanos y apoyar la aprobación de un instrumento jurídicamente vinculante sobre la responsabilidad social de las empresas". Cita incluida en el informe del Experto Independiente sobre la promoción de un orden internacional democrático y equitativo. <https://www.globaltaxjustice.org/sites/default/files/N1624885-ESP.pdf>

14-Debida Diligencia En materia de derechos humanos es la forma en que una empresa determina qué información necesita para comprender sus riesgos específicos relacionados con los derechos humanos en un momento determinado y un contexto operacional dado, así como las medidas que necesita adoptar para prevenir y mitigar esos riesgos.



Parlament de Catalunya. Presentació de la proposta de Centre d'Avaluació dels impactes de les empreses catalanes a l'exterior





## Las cinco peores cosas que ha hecho Trump sobre el cambio climático (hasta ahora)

La posible retirada de Estados Unidos del Acuerdo de París<sup>1</sup> es un mazazo a la lucha global contra el cambio climático pero no el primer golpe que Donald Trump da en este terreno. Apoyado en Scott Pruitt, un negacionista fuertemente vinculado a intereses del sector de combustibles fósiles<sup>2</sup> al que ha colocado al frente de la Agencia de Protección Ambiental<sup>3</sup> (EPA por sus siglas en inglés), Trump ha empezado no solo a **desmantelar medidas adoptadas durante el mandato de Barack Obama<sup>4</sup>**, sino el trabajo de décadas.

## Asalto Al 'Plan de energía limpia'

Presentado por Obama en 2015<sup>5</sup> obligación moral" y como el paso más importante que EEUU ha dado nunca en la lucha contra el cambio climático", el plan era el eje central de la promesa de EEUU en París de reducir para 2025 entre el 26 y el 28% sus emisiones de dióxido de carbono respecto a los niveles de 2005. De hecho, el plan marcaba la reducción en el 32% para 2030. -----

Aunque el plan fue inmediatamente retado en los tribunales tanto por empresas del sector como por algunos estados controlados por republicanos, otros estados empezaron a avanzar en su cumplimiento mientras proseguía la lucha legal que lo paralizó y que continúa.

El 28 de marzo Trump le asestó la puñalada<sup>4</sup> más grave al firmar una

orden ejecutiva que obligaba a revisararlo e instaba al Departamento de Justicia a dejar de defenderlo en los procedimientos judiciales.

## Desregulación

Trump se ha puesto la meta de "cancelar regulaciones que matan empleo" y poner freno a lo que califica "intrusión del gobierno" y a la orden ejecutiva de marzo la acompañó de memorandos y directivas que, entre otras cosas, **eliminan el requisito de que la agencias federales tomen en consideración el impacto del cambio climático al tomar decisiones.** También pidió que se recalculase lo que se conoce como el "coste social" de la emisiones, actualmente establecido en 36 dólares por cada tonelada de CO<sub>2</sub>, y ha suspendido los estándares que se habían marcado para mejorar la eficiencia del combustible en coches y camiones.

## Perforaciones y oleoductos

Trump ha levantado el veto a nuevas perforaciones mineras tanto en tierras federales como en terrenos tribales y ha eliminado también la prohibición de usar la controvertida técnica de la fracturación hidráulica. Se está revisando también una prohibición de realizar perforaciones en el Atlántico y el Departamento de Interior tiene instrucciones de **revisar docenas de monumentos nacionales.**

## "Rebranding"

El mismo día en que Trump tomó posesión de su cargo desaparecieron de la web de la Casa Blanca todas las referencias al cambio climático<sup>6</sup>. Desde entonces también han ido desvaneciéndose referencias a la "energía limpia" y se ha acometido también todo un esfuerzo de nada sutil "rebranding" sobre el que están llamando la atención grupos como la **Iniciativa de Datos Medioambientales y de Gobierno<sup>7</sup>**, una red de científicos que está siguiendo con alerta los cambios realizados por la Administración de

Trump. -----

Tanto en la EPA como en la Administración Federal de Autopistas diversos programas ya no hablan ahora de "cambio climático" sino de "resiliencia" y webs que solían advertir de los riesgos de las perforaciones de gas y petróleo ahora hablan de sus beneficios económicos.

## Tijeretazo a los fondos

Aunque la propuesta de presupuestos<sup>8</sup> presentada la semana pasada por Trump posiblemente sea modificada en su tramitación en el Congreso, establece el punto de partida para las negociaciones y el presidente propone un profundo tijeretazo a casi todas las partidas vinculadas a la lucha contra el cambio climático y la protección medioambiental. "

La tijera, no obstante, va mucho más allá. En el Departamento de Energía se proponen recortes del 18% que afectarán a los 17 laboratorios nacionales que financian y desarrollan programas de investigación buscando innovaciones para frenar el cambio climático y nuevas tecnologías que combatan la contaminación. ----- La Agencia para Proyectos de Investigación Avanzada podría, directamente, desaparecer. "

IDOYA NOAIN, 1 De junio del 2017  
El Periódico Internacional

1-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/internacional/trump-retirar-eeuu-acuerdo-paris-sobre-cambio-climatico-6074453>

2-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/internacional/jefe-medioambiente-trump-niega-impacto-humano-clima-5887451>

3-<https://espanol.epa.gov/>

4-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/internacional/trump-desmantela-legado-medioambiental-obama-5933939>

5-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/obama-suma-ambicion-presion-lucha-contra-cambio-climatico-4407535>

6-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/internacional/trump-empieza-ejecutar-programa-5756442>

7-<https://envirodatagov.org/>

8-<http://www.elperiodico.com/es/noticias/internacional/trump-destroza-programas-sociales-proyecto-presupuestos-6056962>

# El Programa d'Identificació Genètica de la Generalitat de Catalunya: un projecte de país, un deure de futur

Carme Garcia i Suàrez,  
Directora general de Relacions Institucionals i amb el Parlament.



Presentació al Palau de la Generalitat del Programa d'Identificació Genètica



En acabar la presentació del Programa d'identificació genètica que vam fer a Mataró, el senyor Josep es va aproximar a nosaltres i ens va mostrar fotos del seu oncle, soldat matoroní desaparegut durant la Guerra Civil. Ens va explicar tots els records que guardava del seu oncle i tot l'esforç fet per la família per trobar-lo. Després d'anys de recerca es va trobar informació històrica que indicava que l'oncle del senyor Josep va morir a la Batalla de l'Ebre, i que va ser enterrat en una fossa comuna del Priorat.

Seria bo poder dir que aquest és un cas aïllat, però, ben al contrari, és molt més comú del que sembla. Igual que la família d'en Josep, moltes famílies estan buscant els seus éssers estimats. Pares, germans, tiets i oncles que van anar a lluitar a la Guerra Civil i mai més van tornar. També mares, germanes i filles van sofrir de forma directa i indirecta la violència de la guerra i de la dictadura franquista que durant gairebé 40 anys va sotmetre la població. Des que el Govern de la Generalitat

va engegar el Programa d'identificació genètica, el setembre de 2016, n'hem fet més de 20 presentacions a tot Catalunya.

La cerca de tots aquells desapareguts i la dignificació de tot el dany causat a la societat és el motiu pel qual treballem. La recuperació de la memòria històrica és, ha de ser, un objectiu cabdal per al Govern de Catalunya. Així es recull a l'article 54 de l'Estatut d'autonomia, de l'any 2006, on s'expressa que la Generalitat ha de fomentar la memòria històrica, vetllar per la tolerància i els valors democràtics i rebutjar qualsevol expressió dels totalitarismes.

No es pot concebre la memòria històrica si no va lligada a una política de promoció de la pau i de defensa dels drets humans. Per aquesta raó, la Generalitat ha concentrat en un Departament, el d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència, tots els organismes que treballen amb aquest objectiu. Aquests organismes són:

- La Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament, que, mitjançant la Subdirecció General de Memòria, Pau i Drets Humans coordina les polítiques de memòria del Govern i impulsa directament el Programa d'Identificació Genètica i l'obertura de les fosses

- El Memorial Democràtic, que s'ocupa del foment i la difusió de les polítiques de memòria

- El Museu Memorial de l'Exili, amb seu a la Jonquera, que du a terme actuacions relacionades amb el record de l'exili i la deportació de milers de catalans i catalanes

- El Consorci dels Espais de la Batalla de l'Ebre, que gestiona 5 centres d'interpretació i diversos espais emblemàtics on va tenir lloc la batalla més sagnant i decisiva de la Guerra Civil.

- El Centre d'Història Contemporània de Catalunya, des d'on es promou el Cost Humà de la Guerra Civil, la gran base de dades de totes les persones desaparegudes durant el conflicte.

A banda, també en el mateix departament hi ha l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP) i l'Agència Catalana de Cooperació.

El marc legal que empara les polítiques de memòria no és gaire lluït.



Extracció d'ADN a familiar de persona desapareguda a l'Hospital de la Vall d'Hebron.



És ben sabut que l'Estat espanyol disposa d'una llei, promulgada el 2007, que no dona resposta a les necessitats de veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició que qualsevol acció en aquest àmbit hauria de garantir. I per això, a Catalunya es va aprovar també el 2007 la Llei de creació del Memorial Democràtic i, dos anys després, la Llei sobre la localització i la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, la que anomenem Llei de fosses. Gràcies a aquestes lleis, Catalunya va poder donar resposta a una demanda social.

Tot i ser conscients que aquesta no és la llei "definitiva", i que té mancances, és un instrument legal prou vàlid per permetre al Govern de la Generalitat poder començar a donar resposta a tots els familiars que busquen retrobar els seus.

Les principals actuacions engegades arran d'aquesta llei són les següents:

- La creació del Cens de persones desaparegudes, iniciat alguns anys abans però que pren força a partir de 2009. Actualment hi ha més de 5.200 persones inscrites.

- A partir d'aquest Cens, la cerca documental del parador d'aquestes persones. Més de la meitat dels familiars d'aquestes persones inscrites ja han rebut un recull de tota la documentació trobada en diferents arxius militars o comarcals, registres civils, registres de cementiris i altres.

- El Mapa de fosses de Catalunya, on es recullen actualment gairebé 500 fosses trobades arreu del país

Hi ha dues actuacions més que

mereixen una explicació a banda:

- El Programa d'Identificació Genètica, presentat el mes de setembre de 2016. Aquest programa s'ha de considerar un projecte de país, per diversos motius. El primer, indiscutiblement, pel seu objectiu. La idea del programa és obtenir mostres d'ADN dels familiars de persones desaparegudes inscrites al Cens, dur a terme l'anàlisi genètica de les restes que es trobin en les fosses obertes i que s'obrin a partir d'ara i encreuar els resultats per mirar de trobar-hi coincidències i retornar, així, tots els desapareguts que puguem a les seves famílies.

L'altre motiu pel qual és un projecte de país, però, no és menys important. El Programa s'ha tancat amb l'acord de tres departaments de la Generalitat (Exteriors, Salut i Justícia) per tal de tirar-lo endavant íntegrament amb recursos públics.

En aquests moments, gairebé 700 familiars de persones desaparegudes han pogut fer-se la prova d'ADN, i cada setmana n'augmenta el nombre.

- Paral·lelament a la identificació genètica, el conseller Romeva va presentar el darrer mes de gener el Pla d'obertura de fosses, que permetrà obrir durant aquest any 2017 més de 40 fosses, i que continuarà el 2018 i fins que s'hagin obert totes les fosses conegudes.

I això, combinat amb estudis de geolocalització i visites a totes les comarques de Catalunya per mirar de trobar-ne més, perquè no en quedi cap sense catalogar ni obrir.

Davant d'aquestes dades, la Generalitat té l'obligació de seguir treballant fins a trobar tots els desapareguts i poder així dignificar la memòria de totes aquelles famílies que es van veure trencades per la Guerra Civil i el franquisme. Com a país democràtic, entenem que és important comprendre i valorar les polítiques de memòria com a eix d'unió entre el passat i el present. Un vincle que articuladament permet que la nostra societat pugui avançar mirant enrere amb orgull i amb la fermesa de no tornar a cometre els errors que 80 anys enrere ens van marcar.

Recordem Lluís Companys, President de la Generalitat de Catalunya entre l'any 1934 i el 1940, que va ser afusellat el 15 d'octubre de 1940, per ordre del règim franquista. En el Consell de Guerra que es va celebrar i en el qual se'l va sentenciar a mort, ens va deixar les següents paraules: "La història ens jutjarà a tots en la nostra intenció". És doncs la intenció d'aquest Govern no oblidar res del que va succeir, i actuar en conseqüència perquè Catalunya esdevingui un territori on es valori la memòria històrica i on es dignifiquin a totes aquelles persones que anys enrere van donar la seva vida per la democràcia, els drets i les llibertats.

Restes humanes trobades en superfície a Corbera d'Ebre



# Els ateneus cooperatius, una eina de la Xarxa d'Economia Social i Solidària

entrevista per Josep Ramon Giménez



Xerrada sobre habitatge cooperatiu

*Hem parlat amb l'Eudald Griera, tècnic del Teler Cooperatiu, i amb el Carles Sedó, membre de la mateixa entitat. Ho hem fet a Can Capablanca, al casal on s'ha anat coent aquesta proposta que vol ser alternativa al model capitalista. El Teler Cooperatiu és el nom que pren la xarxa local de la Xarxa d'Economia Social i Solidària de Catalunya. I el nom de Teler li ve, és clar, pel vincle amb la ciutat i per la dinàmica pròpia de la xarxa, com un símbol de la subcomarca de Sabadell lligada al riu Ripoll i al tèxtil.*

**L'economia solidària no només és cooperativa.**

**Eudald:** No, si bé bevem del cooperativisme històric autogestioniari, però que ja als anys 60, 70, 80...va agafar moltes altres cares. Tota la resposta de les necessitats socials, culturals, etc. s'autoorganitza i genera economia des de moltes pràctiques. Nosaltres entenem que l'economia solidària surt de totes aquestes pràctiques que inclouen la participació, que impliquen democràcia interna, propietat

col·lectiva, que tenen una especial atenció transversal de gènere, una voluntat i consciència amb el fet mediambiental, un respecte als drets laborals i col·lectius, i que, a més a més, tenen un arrelament en la realitat del seu territori. Aquest mapa ens serveix per dirigir-nos a diverses entitats: des d'associacions que resolen necessitats o que mouen inquietuds o que s'organitzen per mancomunar propostes, fins a cooperatives de treball que s'organitzen per generar ocupació d'una manera digna i participada, o cooperatives d'acció social i, fins i tot, alguna fundació que estaria per allà perduda i que conservaria algun vincle amb alguna entitat democràtica.

**Carles:** I també entrarien en l'economia solidària organitzacions que resolen les seves necessitats sense moure diners necessàriament, com un grup d'intercanvi o un grup de mares que s'autoorganitzen en la cura de la canalla, per exemple.

**I l'economia solidària neix de...**

**Eudald:** La xarxa d'economia solidària va més enllà de la tradició cooperativista dels darrers 40 anys, perquè a la fórmula jurídica hi

suma l'actitud crítica i una voluntat de transformació del sistema. No només conviure amb el sistema generant pràctiques per a aquells que hi participen, sinó que, al seu torn, aquests grups que ens associem al voltant de la xarxa partim de la voluntat de transformar la realitat i superar el capitalisme.

**Aquí a Sabadell la xarxa neix dels grups que ja es movien en cooperatives de productes de proximitat o experiències similars o heu estat vosaltres que heu volgut donar cos organitzatiu a aquests moviments que ja existien?**

**Eudald:** El que hem fet és articular una realitat que ja existia. Perquè el *Teixit de la terra* ja existeix des de fa uns 10 anys, Can Capablanca té 16 anys i en fa 7 que va obrir i va combinar una associació de 200 membres amb una cooperativa de treball. Ja existien experiències, i el que faltava era aquesta visió crítica, que això es visualitzés com una proposta econòmica també, com una contraproposta al model actual.

**Carles:** Veritablement el Teler Cooperatiu és una xarxa. Primer hi ha una realitat i, després, hi ha una

xarxa que vol fomentar un tipus d'economia, que vol donar resposta a les necessitats de les entitats. Però primer existeix la realitat i després es munta la xarxa.

**Eudald:** Això comença fa entre un any i mig i dos, quan comencem a parlar la gent més polititzada, no en el sentit de partit, sinó en el sentit més conscient, més crític, com els moviments socials, en un sentit més activista. Té lògica que surti de Can Capablanca, perquè nosaltres ja participàvem en el Coop 57, però també perquè hi ha cooperatives de consum que es vinculen d'alguna manera a Can Capablanca, ni que sigui per l'espai, i hi ha gent de Can Capablanca que comença a generar cooperatives de treball... A partir d'aquí, en un recorregut d'uns 6 mesos, fem un segon pas i emplacem més gent de la ciutat que ja són economia solidària, no és que nosaltres els estiguem ensenyant res. El que els proposem és: *"participeu en la xarxa, intercooperem i intentem detectar necessitats conjuntes per resoldre-les en la mesura del possible, visualitzem-les de manera conjunta, tinguem una sola veu davant les administracions,..."*

#### **Quan heu nascut?**

**Eudald:** Com a Teler, ara, al tombant d'any. Com a xarxa d'economia local vam començar amb el nucli de la Xarxa de Catalunya fa una mica més d'un any.

***I de la mà de la CUP, que té un pes molt important a Can Capablanca.***

**Carles:** Cert tipus de partit polític, que és democràtic, assembleari, en coherència, ha de fomentar cert tipus d'economia col·lectiva. Qualsevol altre partit d'esquerres ha de fomentar aquest tipus d'economia col·lectiva, igual que ha de tenir una aposta feminista o ecologista.

**Eudald:** Però aquí ara participen des de la CIPO a Emaús, el Tallet, Cal Gorina, gent de Barberà de l'Ateneu Abril o Tangram, gent de les cooperatives de consum,... Nosaltres som activistes i així com estem en un espai com aquest, estem a la Crida.

#### ***I com esteu organitzats?***

**Carles:** Com a assemblea. I l'assemblea decideix qui fa què, i hi ha persones que tenen certes responsabilitats. No hi ha cap càrrec.

#### ***No teniu personalitat jurídica?***

**Carles:** Sí, formalment som una associació amb una junta. Però la presidenta no fa de presidenta, és només perquè ho requereixen les formalitats

#### ***I com a Teler Cooperatiu apareixen abans o després de contactar amb la Xarxa d'Economia Solidària?***

**Carles:** Després. De totes maneres, a Barcelona es munta la Xarxa d'Economia Solidària fa anys i es mou al voltant de Barcelona. Després va creixent i fa una aposta en dues línies: una per fomentar el cooperativisme sectorial i després promoure la creació de les xarxes locals. I nosaltres ens hem format

amb el suport i l'assessorament de la xarxa nacional.

**Eudald:** I com la nostra n'hi ha d'altres a Sant Cugat, a Terrassa, a Badalona, a Mataró, a l'Alt Camp, etc.

#### ***Feu activitats molt diversificades?***

**Eudald:** Aquí es barregen dues línies de treball, que per a nosaltres van intrínsecament lligades. Hi ha una línia de treball sociopolítica i una altra de socioeconòmica. A la socioeconòmica intentem generar, resoldre i mancomunat necessitats d'una manera conjunta, i buscar eines d'intercooperació entre els projectes al voltant del Teler. Pensem que l'economia solidària davant de l'economia de mercat, si no té la capacitat d'intercooperar, de generar mercat social, no és possible, i per tant, l'única manera és generar un mercat social que vagi guanyant cada vegada més terreny. Però també hi ha una acció política, que és com un espai de debat, perquè l'economia solidària és un projecte en construcció. Ningú avui podrà dir-te: "l'economia solidària és això". Nosaltres potser partim més de les propostes de la Xarxa d'Economia Solidària que ha fet una proposta de llei al Parlament de Catalunya. Però el projecte està en definició i segurament a mesura que s'hi vagin incorporant projectes se li anirà donant un corpus teòric.

#### ***I agafa línies d'economia productiva, d'economia del lleure, assistencial...***



Fira d'Economia Social i Solidària



Formació sobre introducció a la fórmula cooperativa

**Eudald.** Sí, però l'economia social i solidària presta especial atenció a aquells projectes que generen eines bàsiques per a la producció d'una vida digna, diguéssim. Per això apareixen més sovint l'atenció a les persones, algun servei, producció, però en la línia de la sobirania alimentària i energètica.

**Carles:** També és veritat que hi ha una certa mancança en el cooperativisme de producció, perquè la producció està en crisi, en general.

**El capitalisme té eines, s'ha vist històricament, per absorbir les propostes alternatives i revolucionàries. Podria donar-se el cas amb el moviment que proposeu?**

**Eudald:** Aquí no hi ha una proposta de base econòmica, sinó la que ens vincula a la transformació del model. Si perd aquesta lògica serem absorbits. Si això no passa, i es manté un dels principis cooperatius, que és el de l'autonomia i la independència respecte al capital i també a les institucions, segurament s'arribarà més enllà. Si a més, hi barregem un component socioeconòmic, que és el de ser capaços de generar un mercat social que cada vegada tingui més demanda interna, potser serem capaços de tirar endavant els projectes.

**Carles:** El Teler Cooperatiu no hi ha perill de que l'absorbeixin, però sí que és veritat que quan l'economia social es fa més gran que la solidària, potser que el capitalisme se la mengi. La Caixa d'Enginyers és una cooperativa de crèdit, però que inverteix en el Dow Jones.

**Sou conscients del poder del capitalisme, però.**

**Eudald:** L'economia solidària no és una illa, no ho plantejem com el

sistema que ens salvarà a tots del capitalisme. L'economia solidària és clau, però igual de clau que l'organització popular en el camp de l'habitatge, l'autoorganització en qualsevol àmbit laboral o altres. En el fons és una eina que genera alternatives, al mateix temps que confronta models, però que sola no n'és capaç.

**Carles:** Jo diria que fa 20 anys la tendència era més de la denúncia: multinacionals, política europea... Ara jo diria que cada cop més l'energia se centra més a crear alternatives. No sabem què passarà amb el capitalisme, però mentrestant nosaltres volem tenir una escola que estigui d'acord amb els nostres interessos, un restaurant que serveixi el menjar que nosaltres volem... Abans anàvem a una manifestació antinuclear i ara ens apuntem a Som Energia. Ara tenim més alternatives, petites, no ho sé, però ara tenim una banca ètica o tenim telefonia mòbil que abans no teníem.

**I això pot anar consolidant-se cada cop més?**

**Eudald:** Aquí es genera el triangle de la transformació. Per una banda, el fet que siguin espais de participació democràtica, de propietat col·lectiva, etc., que tenen un element d'apoderament, diguéssim, de visibilitzar el que estàs aconseguint; per altra banda, són com miralls d'una nova economia i estàs demostrant que hi ha altres maneres que són viables. És un element transformador. La fagocitació més gran del capitalisme, que va passar entre els anys 70 i el 2000, no va estar en el fet que s'empassés el cooperativisme en el sentit d'empresa mercantil, sinó en el fet que l'assumís el capitalisme i que ells, a més, assu-

missin el paper que els tocava dins del capitalisme. O sigui, va ser biològic, no de model.

**Rebeu suport institucional dels ajuntaments, no?**

**Carles:** L'Eudald ha parlat de dues potes, però hi ha una tercera: el Teler Cooperatiu gestiona un programa que es diu Ateneu Cooperatiu del Vallès, i a la nostra zona també gestiona tot el foment del cooperativisme. Ha parlat de la pota política, l'econòmica i ara estem gestionant uns serveis coherents amb l'altra. La tercera pota.

**Eudald:** El Teler en si mateix no té el suport de l'Ajuntament de Sabadell, o al menys ens és igual si el tenim. El que sí que tenim clar és que som una entitat autònoma. On sí que ens hem trobat amb l'Ajuntament és a l'Ateneu.

**Doncs parlem de l'Ateneu.**

**Eudald:** En l'origen, nosaltres, com a Teler Cooperatiu, estem en un procés de detectar necessitats. Al mateix temps arriba una proposta de la Generalitat de generar el que ells anomenen ateneus cooperatius, una eina per promocionar, fomentar i difondre l'economia social i solidària, especialment la cooperativista. Un programa que intenten desplegar pel territori i aconseguen que 10 zones territorials responguin. I una d'aquestes és el Vallès. Com ho fem? Sabadell s'ho planteja molt seriosament des del començament, el Teler Cooperatiu, bé, no el Teler, que no estava constituït encara, sinó la Xarxa d'Economia Solidària de Sabadell. Nosaltres ens plantejem assumir-ho, però sols se'ns fa molt gros. De la mateixa manera es troben la Xarxa de Sant Cugat i la de Terrassa. Aleshores ens trobem, perquè junts potser sí que podem. Quan estem construint la proposta del projecte, ens trobem amb un handicap que és que nosaltres comencem a parlar amb alguns ajuntaments amb els quals tenim afinitats per demanar-los complicitats i una carta de suport, però no tenim NIF per demanar la subvenció, perquè això és de la Direcció General de Treball Social, Cooperatives, Tercer Sector i Treball Autònom, i les entitats sense ànim de lucre, com és Can Capablanca, no ho podien assumir, tot i que era la que podia cedir el NIF per participar en això. Aleshores plantejem a

l'Ajuntament si vol assumir aquest paper de lideratge tècnic, d'alguna manera, perquè tenia capacitat tècnica per fer-ho. I el que hem acordat és que l'Ajuntament de Sabadell és el NIF paraigua i el que farà la coordinació tècnica, tant de justificació com de seguiment del dia a dia, quant a objectius, de convocar les reunions, etc... Però en la mateixa proposta que fem a la Generalitat ja deixem clar que qui executarà al territori el projecte i les línies d'actuació del projecte seran les xarxes locals, cada una representada per una entitat. A Sabadell és Can Capablanca, a Sant Cugat és Doble Via i a Terrassa és la Cooperativa l'Eina.

**Carles:** Jo trobo impressionant que l'Ajuntament, tal com li arriben els diners, els passa, amb la gestió de la dotació, als moviments socials dels tres territoris. Això no ho havia vist mai.

#### ***Teniu ja resposta de diverses entitats del Vallès?***

**Eudald:** El Consell Comarcal participa amb una quantitat petita, però ens ajuda molt a contactar amb els municipis. Ara està de moda l'economia social o solidària. I això és una oportunitat i un risc alhora. Però amb els ajuntaments de Barberà, Santa Perpètua, Castellar, Rubí, Ripollet, Cerdanyola o Vacarisses, entre altres, tenim molt bona relació. Així que déu n'hi do el que estem aconseguint.

#### ***Però podria ser que en alguns ajuntaments siguin ells els que capitalitzin el moviment per damunt de la societat civil?***

**Eudald:** Nosaltres no generarem activitats perquè sí en un poble on el teixit social no ens l'ha demanat. Si no existeix, la primera tasca de l'ajuntament és fer-lo existir. Tot i que podria ser que hi existís, però que no estigués identificat el moviment com a economia social i solidària. Per això, el primer que haurà de fer un ajuntament és fer una diagnosi del que té a la seva població i generar algun espai de trobada amb aquests sectors.

#### ***En quina etapa us trobeu ara?***

**Eudald:** Ara estem intentant desenvolupar diferents línies d'acció en un mateix temps. Per descomptat que hi ha una etapa de sensibilització, que és important perquè es

parli d'economia social i solidària i se li doni un valor. Això és clau. Perquè si la gent visibilitza experiències viables i amb èxit social, s'atrevirà més a desenvolupar-la i a proposar-la. Ara, aquí ja hi havia gent amb projectes. Per tant, nosaltres, en paral·lel, estem acompanyant diversos projectes que volen esdevenir cooperativa o que tenen entitat i volen desenvolupar la seva capacitat, el seu funcionament,...

#### ***I en què es concreta l'acompanyament?***

**Eudald:** L'acompanyament té com dues o tres cares. La primera és la formació. Estem desplegant propostes de formació destinades tant a la introducció al cooperativisme com al model de com prepares la primera proposta de projecte, i finalment també, la consolidació del projecte, com és la gestió i tresoreria del dia a dia. Per altra banda, una cosa molt important que hem fet en els acompanyaments és que hem estat fent formació per les gestories de la ciutat, perquè coneuguin l'economia social i solidària, ja que s'han donat casos de gestories que fins i tot desaconsellen la formació d'una cooperativa, perquè se'ls fa gros. Finalment l'acompanyament el fem en quatre fases: una primera, la definició d'una idea, i després nosaltres ajudem a pensar els elements centrals d'aquesta idea, quins són els punts clau, els recursos necessaris, quina és la xarxa necessària per desplegar-la... Una segona etapa és la viabilitat econòmica, el que sempre s'ha anomenat pla d'empresa; en tercer lloc, un acompanyament legal, tot l'àmbit jurídic: registre

de cooperatives, estatuts, òrgans socials...I finalment, quan ho llences, el tema de xarxa, que et visualitzin, etc.

#### ***I resistir perquè no et mengi el mercat capitalista.***

**Eudald:** Una de les fortaleses que tenim el Teler és la discussió crítica i aquesta lògica de tenir-nos l'un a l'altre, de corresponsabilitzar-nos, la necessitat que un creixi perquè l'altre també creixi: això dona força a l'economia social i solidària. Quan nosaltres visualitzem el nostre projecte tenim dues coses molt clares: per una banda, aquesta idea del mercat social, que passa per la producció, la distribució, la comercialització i les finances, i hem de ser capaços de tancar aquest cercle. I per altra banda, el que nosaltres anomenem l'ecosistema cooperatiu. És a dir, la necessitat de generar un territori prou fèrtil perquè els projectes es puguin desenvolupar. I aquí és on des del Teler Cooperatiu vam veure una oportunitat, una eina que ens permet portar formació gratuïta a les nostres cooperatives, acompanyar projectes cooperatius, cercar el finançament, que les gestories coneuguin el model cooperatiu, que l'ajuntament sigui més conscient del que és l'economia solidària...

#### ***I que aquest ecosistema pugui consolidar-se davant de l'altre.***

**Eudald:** És molt important que nosaltres generem tot això, però si alhora no va acompanyat d'uns moviments socials en tots els àmbits diversos que també creixen al ritme de l'economia solidària, serà molt difícil tirar endavant



Presentació Teler Cooperatiu i Ateneu Cooperatiu del Vallès

# Impacte de l'activisme dels grups armats als territoris de Lubero i Beni (RD del Congo)

Jerry Kasereka

Coordinador permanent de la coordinadora GADHOP (Groupe d'Associations de Défense des Droits de l'Homme et de la Paix)



Butembo, zona comercial

## Introducció de Rita Huybens

L'est de la República Democràtica del Congo, a la regió dels Grans Llacs, que té com a veïns Uganda, Ruanda i Burundi, de nord a sud, és una de les regions més riques en recursos naturals del país i, alhora, una de les més conflictives i amb una població més pobre i aterrida. Parlem de les províncies del Kivu Nord i Kivu Sud, que deuen el seu nom al llac Kivu, que les separa de Ruanda.

Més avall trobareu un article de la coordinadora GADHOP (Groupe d'Associations de Défense des Droits de l'Homme et de la Paix), associació que agrupa una vintena d'organitzacions de l'entorn de Butembo, al Kivu Nord, implicades activament en la recerca de la pau i la denúncia de les violacions de drets humans. Recull les inquietuds de la població civil davant d'una situació que sembla que empitjora dia rere dia en l'actual moment preelectoral.

Diguem aquí que al desembre del 2016 s'havia previst celebrar unes eleccions presidencials, després que el president Joseph Kabila esgotés

les dues legislatures que preveu la Constitució congoleesa (2001-2006 i 2006-2011) i perllongués el seu mandat una legislatura més. Amb arguments de tipus tècnic, com ara que el cens estava desfasat, Kabila les va ajornar i va provocar grans moviments de protesta al país. Els desacords polítics entre el govern i els partits de l'oposició van continuar, i van créixer la frustració i el desànim de la població. Mentre a Kinshasa, principalment, i també en altres poblacions, els enfrontaments ocasionaren morts i fins i tot es van denunciar assassinats, a les províncies dels Kivu es van incrementar les incursions continuades i els atacs entre grups rebels estrangers i locals i les mateixes forces armades congoleeses presents a la regió. Aquests fets van generar una situació de fragilitat constant en un entorn de pobresa endèmica i d'inseguretat, on les dones són sovint les primeres víctimes, les que pateixen agressions físiques i violacions. Però en lloc de posar remei a la violència, la resposta del govern fou incrementar la repressió i limitar la llibertat d'expressió.

Les províncies del Kivu nord i Kivu

sud, ja viuen des de fa més de dues dècades una situació molt inestable. En aquesta zona la vida quotidiana de moltíssimes comunitats es veu afectada per l'existència d'un conflicte armat que té com a principals atiadors els grups rebels que s'hi han anat formant a l'ombra del genocidi ruandès del 1994. Avui aquest conflicte ha esdevingut crònic i es manifesta amb diferents nivells d'intensitat i violència, segons el període referit, ja que el modus vivendi dels rebels és l'explotació il·legal dels recursos. Alhora, aquests grups atreixen la població, a causa de la ineficàcia de l'exèrcit regular de la RDC i dels cascs blaus de la MONUSCO.

I és que la RDC és un país extremament ric en recursos naturals, amb una gran biodiversitat, única al continent africà. Unes riqueses força conegudes, cobejades -i explotades en l'àmbit internacional- per multinacionals i governs que malauradament callen davant de les injustícies, i que sovint són còmplices de la situació de pobresa i inseguretat a la zona. De fet, sempre s'ha afirmat que el país que controla la RDC, controlarà Àfrica.





Escena quotidiana. Cap el mercat

## Impacte de l'activisme dels grups armats als territoris de Lubero i Beni

Durant els últims mesos de l'any 2016 i els que portem del 2017, l'increment de les activitats dels grups armats nacionals i estrangers al sud i oest dels territoris de Lubero i Beni ha bloquejat les activitats econòmiques i socials dels ciutadans. D'una banda, a causa de les persones armades que intimiden i exigeixen impostos il·legals a la població. Així, per exemple, membres de les FDLR (Forces Démocratiques de Libération du Rwanda) cada cap de setmana cobren una quantitat a cada família, en els mercats locals de les comunitats on operen; també el grup armat NDC (Nduma Defence of Congo) exigeix a la població, cada setmana, el pagament del jeton, peça simbòlica que acredita el pagament de l'impost.

D'altra banda, les forces armades

de la República Democràtica del Congo (FARDC), instal·lades a les comunitats per, en principi, protegir els habitants dels atacs dels Mai-Mai, utilitzen la població i la converteixen en el seu propi camp d'actuació; els exigeixen "taxes" i saquegen les propietats i cases que abandonen els que fugen dels grups armats<sup>1</sup>. En el cas dels pobles Vurondo, Butuhe i Rwahwa, per exemple, per anar d'una localitat a l'altra cal pagar 1000 francs congolesos que és el que costa creuar la barrera que han instal·lat les FARDC. L'exèrcit munta la barrera per controlar suposadament el pas de membres dels grups Mai-Mai que es fan passar per civils. Cal assenyalar, però, que des dels primers moments dels enfrontaments entre les FARDC i els Mai-Mai, al mes de novembre passat, per fer aquest control dels tatuatges identificatius dels grups d'autodefensa, s'obliga totes les persones que es desplacen pels camins controlats a despullar-se. Una pràctica indignant, sobretot per a les dones, que

ho viuen com un acte de menyspreu i deshonra.

Les oficines d'inscripció en el cens electoral no han funcionat bé els tres mesos últims en algunes poblacions com Maghari, Robinet i Fungulamacho, en el territori de Lubero, sector dels Bapcres, per culpa dels moviments intensos dels grups armats. I en el cas de l'agrupació Madio, Chefferie dels Bashu, en els pobles de Rwahwa, Vurondo i Butuhe, la població s'ha vist obligada a desplaçar-se a les oficines de la CENI més allunyades, amb el risc que això suposa a causa de la inseguretat.

Aquesta situació ha creat una greu escassetat de productes agrícoles en els grans centres, que té com a conseqüència un fort encariment de la vida. I, a més, també agreuja la pobresa, ja extrema, dels camperols que subministren aliments a les ciutats de Butembo, Beni i altres assentaments, que s'han vist obligats a fugir dels abusos dels grups armats nacionals i estrangers, i també de les FARDC. Sovint, els camperols s'han hagut de refugiar en els boscos per intentar sobreviure i escapar de la violència i la persecució.

Les escoles situades en els pobles atacats no han obert des del mes de novembre del 2016 fins a l'abril del 2017. La inseguretat augmenta perillosament, perquè la circulació incontrolada dels armats no cessa de provocar abusos, saquejos, assassinats i segrestos. Els serveis d'ordre públic -sovint inexistents o mínims- són còmplices de la violència, en algunes ocasions, i es mostren incapaces de detenir els autors de tots

<sup>1</sup> Els Mai-Mai són grups d'autodefensa que es creen per anar contra els grups rebels estrangers, però que acaben actuant com els rebels, i es dediquen al banditatge. a



Goma. La Lucha, joves activistes



Butembo, escena domèstica

els actes violents, siguin agressions o altres vulneracions dels drets de les persones.

Davant d'aquesta conflictivitat, les organitzacions de drets humans, moviments de joves, com la LUCHA per exemple, no paren de denunciar els fets, i intervenen en emissions de ràdio per alertar la població civil de la inseguretat i dels riscos provocats pels moviments de persones armades.

A continuació, alguns extractes de la denúncia per la gravetat de la situació adreçada per GADHOP a les administracions:

*Amb data 19/12/2016, els combats a la ciutat de Butembo entre les FARDC i grups Mai-Mai han provocat la mort de dos civils, dos policies i un membre del grup Mai-Mai. Aquests fets són conseqüència de la il·legitimitat actual de totes les institucions de la RDC, que permet que creixi la impunitat pugui prendre un gir inquietant, ja que qualsevol agent d'un servei o altre de l'Estat*

*pot incomplir les prescripcions de la llei perquè sap que molt aviat serà apartat del servei o substituït.*

*El conflicte ètnic entre les poblacions hutu i nande al sud de Lubero és complex, perquè el govern encara no l'ha resolt; un govern massa interessat pels afers polítics i per mantenir-se en el poder, i que deixa que les poblacions es matin entre elles. Un bon arbitratge podria alleugerir la situació migratòria dels uns i dels altres, i el govern hauria de promoure, al mateix temps, que les persones refugiades i desplaçades que varen fugir de les guerres dels anys 90 s'hi poguessin instal·lar pacíficament. És important assenyalar que l'evident manca d'implicació seriosa del govern en aquest conflicte lligat a l'accés a les terres, fa que els refugiats que en busquen ho facin de manera que la població d'acollida se sent amenaçada, es resisteix, i la pugna s'acaba resolent amb les armes, perquè tothom vol protegir-se. Els hutus troben suport en els FDLR per imposar-se a les terres ocupades sense respectar les*

*condicions de les tradicions (coutumes) defensades pels caps de terres i els dels costums (coutumiers). I els nande, hunde, nyanga i kobo tenen el suport de diversos grups Mai-Mai actius a la zona. Ultimament s'han detectat diferents atacs entre aquests grups Mai-Mai al territori de Lubero, on el 28 i 30 de març del 2017 els grups Mai-Mai Mazembe es van enfrontar als Mai-Mai NDC (Ndu-ma Defence of Congo) i van causar força danys als pobles de la zona.*

*Al territori de Beni els ADF, juntament amb ex-membres del moviment M23, han massacrat unes 1.200 persones des de l'octubre del 2014 fins a l'abril del 2017, i han fet un nombre considerable de segrestos de pagesos, que després han estat trobats morts als camps.*

*Els actors de les organitzacions de la societat civil treballen en condicions molt difícils, arriscant la seva vida. El seu repte és denunciar totes les violacions comeses per les autoritats públiques i els grups armats, malgrat que aquests amenacen els defensors dels drets humans per fer callar la veritat.*

*La recomanació és que els actors polítics reaccionin i considerin els interessos del poble congolès, i també que el parlament prengui mesures concretes per tal d'enfortir les FARDC amb l'objectiu de neutralitzar l'activitat dels grups armats, i de localitzar tots els actors dels abusos perquè responguin dels seus actes davant de la justícia.*

*Butembo, 27 de març 2017.*

*Jérémie Kasereka*

*Secretari permanent de GADHOP.*



Presència cascs blaus de la MONUSCO

# Jo vull la pau, però no vull l'oblit

Muriel Giménez  
Periodista

La memòria històrica dignifica, dóna drets a les víctimes, contribueix a tancar ferides i elimina qualsevol element de desigualtat entre ciutadans. Deia el poeta Màrius Torres, al 1942, "Jo vull la pau però no vull l'oblit", un vers que va ser recuperat a Barcelona amb motiu del 80è aniversari de l'inici de la guerra civil espanyola el passat juliol, ja que resumeix el sentit mateix de la memòria històrica. El record de la guerra, la dictadura, la matança, l'atrocitat i el terror ens determina i acompanya a una societat a través de diverses generacions, perquè el seu pes és tal que deixa cicatriu a tota una societat. Per aquest motiu cal recuperar el record per reobrir i netejar ferides mal cicatritzades.

La memòria històrica és imprescindible per a la reconciliació social. Reconèixer el dolor dels altres, la injustícia viscuda en la seva pell, és essencial per a una bona salut de la comunitat. Per aquest motiu, més necessària que mai és una memòria històrica que reconegui el dolor de la guerra, la repressió o la dictadura, i que posi en valor el patiment dels vençuts, evitant-ne qualsevol bri de banalització.

En aquest sentit, el cinema històric és una bona eina per a la memòria que ha donat pas a grans pel·lícules i ha servit en molts casos per donar cobertura a injustícies i a situacions, algunes més conegudes que d'altres, i ha dotat de dignitat i nom a les víctimes. Gràcies a ell, doncs, s'han mostrat, denunciat i recuperat fets històrics com l'holocaust jueu, el genocidi armeni, les matances ètniques a la guerra dels Balcans, la repressió stalinista, les víctimes de la guerra de l'Iraq i l'Afganistan, la caça de bruixes als Estats Units, l'apartheid, i un llarg etcètera.

En alguns casos, la recuperació de la memòria ha estat més complicada, com en el cas de la guerra civil o la dictadura franquista, que malgrat que cada vegada es fan més films, no ha sigut una tasca fàcil. Un dictadura es va transformar en democràcia, sense trencament, i va propiciar que certs temes es deixessin en l'oblit.

## Les tretze roses



La memòria de les tretze joves, d'entre 18 i 29 anys, que van ser afusellades pel règim franquista a Madrid

l'agost de 1939 va haver d'esperar prop de cinquanta anys per ser investigat (la primera investigació data de 1985) i gairebé set dècades per ser portada a la gran pantalla.



Al 2004 es va estrenar el primer llargmetratge documental, *Que mi nombre no se borre de la historia* (Verónica Vigil i José María Almela), i tres anys més

*"Que mi nombre no se borre de la historia"*  
75 aniversario del fusilamiento de las Trece Rosas



'Voy a morir con la cabeza alta. Sólo te pido que quieras a todos y que no guardes nunca rencor a los que dieron muerte a tus padres, eso nunca. Las personas buenas no guardan rencor Enrique. [...] Hasta la eternidad'  
Blanca Brisac Vázquez, a su único hijo de once años

tard Emilio Martínez Lázaro va estrenar la pel·lícula *Las 13 rosas*, una molt bona crònica de la història d'aquestes joves.

El film de Lázaro relata com són detingudes, interrogades, torturades, empresonades i condemnades a mort per un Tribunal Militar, acusades de reorganitzar les joventuts socialistes i tramitar un atemptat contra Franco. I finalment afusellades.

Les tretze noies van ser víctimes de la persecució i repressió que en acabar la guerra van fer els vencedors sobre els vençuts, els defensors de la República que no van poder o no van voler exiliar-se. El què el film explica és com aquestes noies van servir de cap de turc, d'escarment per atemorir a la dissidència de la postguerra. La majoria eren militants i simpatitzants socialistes, però la més gran de les tretze era catòlica i votant de dretes, malgrat va ser detinguda i assassinada per relacionar-se amb un músic membre del Partit Comunista.



### El cas d'en Puig Antich



Salvador Puig Antich va morir el 2 de març de 1974. A la presó model, a garrot vil. "Hostia, quina putada!" va dir el mateix Puig Antich quan es va assabentar del mètode d'execució, tal i com documenta també el llibre *Compte enrere*, de Francesc Escribano, i l'únic film que recupera aquests fets, *Salvador* (Manuel Huerga, 2005). Van haver de passar més de trenta anys perquè se'n fes una pel·lícula.

Manuel Huerga va aconseguir sacsejar-nos amb un film realista que recsalvaupera la memòria sobre un dels episodis més salvatges del final de la dictadura, quan aquesta ja agonitzava, i la conflictivitat social i antifranquista era també més forta, i aconseguí posar el seu gra de sorra en la lluita contra la impunitat dels crims franquistes.

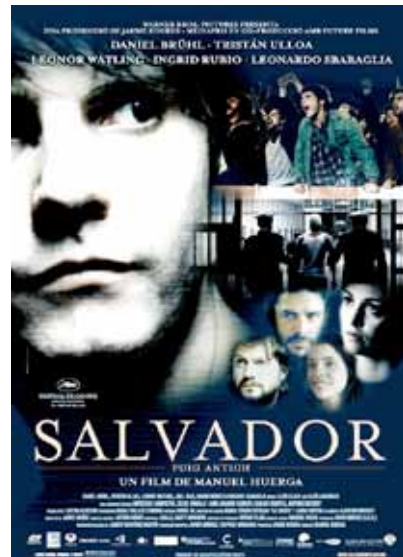
El film defensa la tesi que durant el tiroteig entre membres del MIL (Movimiento Ibérico de Liberación), grup anarquista al qual pertanyia Puig Antich, i un grup de policies, les proves que van condemnar-lo van ser alterades i que probablement la bala que va matar al policia no va sortir de l'arma de Puig Antich. A la tesi, que és la que han mantingut les germanes de Puig Antich en les posteriors peticions de reobertura del cas, se suma la de la falta de legitimitat del tribunal militar franquista i a una sentència de mort dictada sense proves.

Malgrat la pel·lícula comença com una història de Robin Hoods moderns, amb uns enquadres, música, colors i estètica que recorda l'estil de la saga d'*Ocean's Eleven*, mica en mica, la grisor (i fins i tot negror) i l'olor a ranci de la dictadura ho impregna tot. En aquest sentit, la pel·lícula s'introdueix en la terrible realitat del reu, del condemnat a mort,

especialment entorn la seva última nit i el seu assassinat. Descriu l'angoixa de les darreres hores de Salvador a la freda presó. Des que s'assabenta que ETA ha matat a Carrero Blanco, i que segurament això l'ha sentenciat definitivament a mort, fins la sensació de desemparament i horror entorn el mitjà d'execució escollit, el garrot vil (que consisteix en un collaret de ferro que per mitjà d'un cargol estreteny el coll del reu fins a desnucar-lo o asfixiar-lo). I l'espera d'un indult que mai arribarà. El sentiment d'indefensió i injustícia col·loca a l'espectador en la pell de Puig Antich, magníficament interpretat per Daniel Brühl.

La grandesa de films com el de Huerga és la seva tasca en defensa de la memòria històrica. És precisament recordar-nos com, no fa tants anys, al cor de Barcelona, a una presó que va tancar tot just aquest passat 8 de maig de 2017, un jove de només 23 anys va morir-hi. I el crim segueix impune.

Actualment sembla que hi ha un bri d'esperança per fer justícia i dignificar la memòria del jove anarquista.

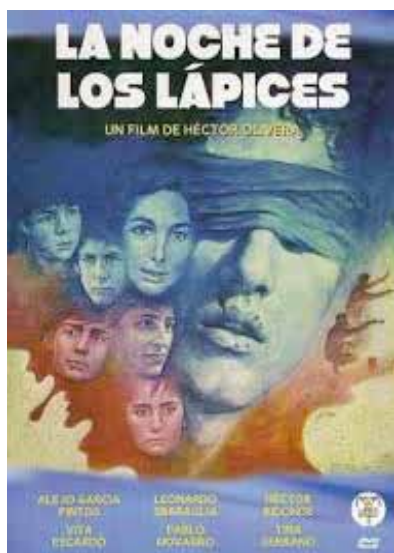


ta. Malgrat els anteriors intents fallits de les germanes Puig Antich, amb aportacions de proves per reobrir el cas i aconseguir que s'anul·li la sentència contra Salvador, el passat mes de març l'Ajuntament de Barcelona va fer pública la proposta de querrela contra Carlos Rey González, el jutge militar ponent del Consell de Guerra que va redactar en solitari i va signar la pena de mort de Salvador Puig Antich. Un individu que avui en dia segueix encara en actiu.

### Contra la Llei del Punt Final

A l'Estat espanyol tenim un mirall pel que fa a la gestió de la memòria històrica i a la lluita contra la impunitat de la dictadura: Argentina.

La seva llei de Punto Final, que establia la caducitat penal contra els imputats per les desaparicions forçades, tortures i assassinats durant la dictadura militar (1976-1983) va ser promulgada al 1986. Però va ser anul·lada al 2003 pel congrés.



Potser per aquest motiu, l'Argentina ha documentat, a la literatura, la música i el cinema, l'episodi més negre de la seva història contemporània amb molta més llibertat que la que s'ha fet en l'Estat espanyol, on encara ara es debat la reobertura de les fosses comuns (només cal recordar les querelles de grups franquistes i d'ultradreta admeses a tràmit pel Tribunal Suprem

contra Garzón, després que aquest havia iniciat un procediment de denúncia dels crims de guerra i impunitat del franquisme).

Un dels films més emblemàtics sobre els fets ocorreguts durant la dictadura a l'Argentina és *La noche de los lápices* (Héctor Olivera, 1986), una angoixant pel·lícula que recupera uns fets, coneguts amb el mateix nom, sobre el segrest, el 16 de setembre de 1976, de 10 joves estudiants de secundària d'entre 16 i 18 anys, posteriorment torturats i la majoria d'ells assassinats.



La pel·lícula, realitzada només una dècada després dels fets, recrea la història des de les primeres manifestacions d'estudiants fins a l'alliberament dels pocs supervivents quatre anys més tard. La recreació del captiveri i les tortures als joves protagonistes és la part central del film, que retrata molt bé l'asfíxia i el terror psicològic i físic dels protagonistes.



El film d'Olivera és potser el més conegut, però hi ha una extensa filmografia que tracta la terrible repressió dels anys de la dictadura de Jorge Videla: la colpidora *Garage Olimpo* (Marco Bechis, 1999) sobre un centre de detenció clandestí per on van passar-hi 700 persones en sis mesos, la majoria d'elles desaparegudes; *La historia oficial* (Luis Puenzo, 1985), la dictadura narrada des de la perspectiva dels botxins i dels seus còmplices; *Kamchatka* (Marcelo Piñeyro, 2002), sobre una família que fugí de la repressió militar; *Crónica de una fuga* (Adrián Caetano, 2006), que narra l'única fuga documentada d'un centre de detenció i tortura; *El exilio de Gardel* (Fernando Pino Solanas, 1985), sobre un grup d'exiliats a París que expressen la seva nostàlgia a través del tango; la mirada de la repressió des de la fantasia que mostra *El Censor* (Eduardo Calcagno, 1995); i *El Premio* (Paula Markovitch, 2011), que explica com una nena de set anys, que oculta la seva identitat per sobreviure, veu com el seu escrit és premiat pels militars, probablement els mateixos que van matar el seu pare.





# Activitats de la Lliga



## Actes per les persones refugiades i immigrants

En el marc de la campanya Casa nostra i casa vostra, la Lliga va participar a mitjans de febrer a dos actes importants, com a integrant de la Plataforma Ciutadana de Suport a les Persones Refugiades i Immigrades de Sabadell.

El dijous 16 de febrer va participar a l'acte "Sabadell ciutat refugi: ens posem en marxa!" celebrat a la Plaça Doctor Robert. Era un acte descentralitzat previst dins de la campanya. Projectió de vídeos, la interpretació coral del tema "Com plora el mar", lectura de poemes i la participació final a la Roda de la Pau de cada dijous.

El dissabte següent, 18 de febrer, la Lliga, darrera de la pancarta de la Plataforma, va participar, conjuntament amb d'altres entitats de la nostra ciutat, a la gran manifestació que va recórrer el centre de Barcelona i amb gran poder de convocatòria.



Uchungu na tumaini, crònica del dolor i l'esperança al Congrés Social del Mòbil

El dimarts 28 de febrer el Congrés So-

cial del Mòbil que organitza SETEM va projectar el documental de la Lliga "Uchungu na tumaini, crònica del dolor i l'esperança". El documental va ser el tret de sortida als debats i taules rodones programades posteriorment. Sense parlar de manera central dels minerals de sang, el documental tracta sobre les conseqüències envers les dones i els infants que pateixen la violència en una societat sotmesa al terror dels grups armats, que viuen de l'explotació il·legal del coltan i altres minerals emprats en la indústria d'alta tecnologia.

Prèviament "Uchungu na tumaini" va viatjar el 17 de febrer a Vilafranca del Penedès i el dia 8 a Santa Coloma de Farners pel Dia Internacional de la Dona.



## Taller de contes

Previ al Dia Internacional de les Dones, que com cada any se celebra el 8 de març, el grup de contes solidaris de la Lliga va realitzar a la Biblioteca

del Nord de Sabadell el taller de contes "Una princesa?". El taller, adreçat a nens i nenes de 4 a 10 anys, va explicar contes clàssics en clau de gènere i seguit d'un taller de confecció de titelles.



## Cicle "La humanitat, un camí de migracions"

Durant el mes de març, i conjuntament amb l'Alliance Française i el Cineclub Sabadell, la Lliga va organitzar un cicle de xerrades sobre el fenomen migratori.

En una primera sessió, aquest fenomen va estar analitzat des de la Prehistòria fins a l'Edat Moderna, en una segona el referent va ser l'exili durant la guerra civil espanyola i en una tercera la sessió es va centrar en les migracions actuals a Europa.

La darrera va consistir en la projecció, a l'Imperial, de la pel·lícula Dheepan (2015) que explica la història d'un home que fugí de la guerra civil a Sri Lanka i demana asil a França. Amb aquest cicle, les tres entitats organitzadores van voler contribuir a la reflexió, al debat i a prendre consciència de la situació actual dels migrants i refugiats a Europa.



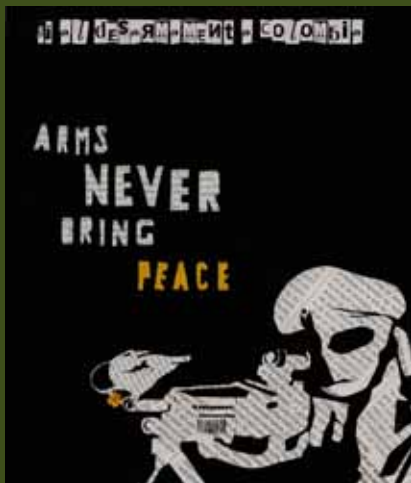
## Desaparicions forçades a Txetxènia

Durant la segona setmana del mes de maig, vam organitzar una atapeïda agenda dins del projecte: **Enfortint la societat civil a Rússia: "Mares de Txetxènia" i la seva lluita contra la impunitat en les desaparicions forçades** a Sabadell i Barcelona. Els actes van tenir com a personatges principals els nostres convidats: Madina Magomàdova, presidenta de l'ONG Mares de Txetxènia, i l'advocat Yalkharo Masúdo-vich. A les xerrades de Sabadell i Barcelona es va projectar el curt-documental "Vides inacabades" sobre les desaparicions forçades al Caucàs Nord, essent el tema central les desaparicions forçades i les vulneracions dels drets humans, principalment a Txetxènia. En la tasca de recerca i denúncia que duent a terme "Mares de Txetxènia" sobre els familiars desapareguts, també porten una important gestió davant el Tribunal Europeu de Drets Humans per aconseguir justícia.

Durant els dies d'estada a Catalunya, Madina Magomàdova i el seu advocat van visitar el Banc d'ADN de la Vall d'Hebron i van conèixer de primera mà el pla de fosses de la Generalitat. També es van trobar amb familiars de víctimes de desaparicions forçades de la guerra civil i el franquisme, amb qui van poder compartir experiències.

Treballs de disseny de les contraportades participants en el concurs del 2n de batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Tema del concurs, "Els llarg conflicte de Colòmbia i els acords de pau"



1er premi-Ariadna Ruiz



2on premi-Eva Martinez Zamora



3er premi-Paula Socías



Ester Rodriguez



Elena Melero



Eva Peña



Montse Ortiz



Marina Martínez



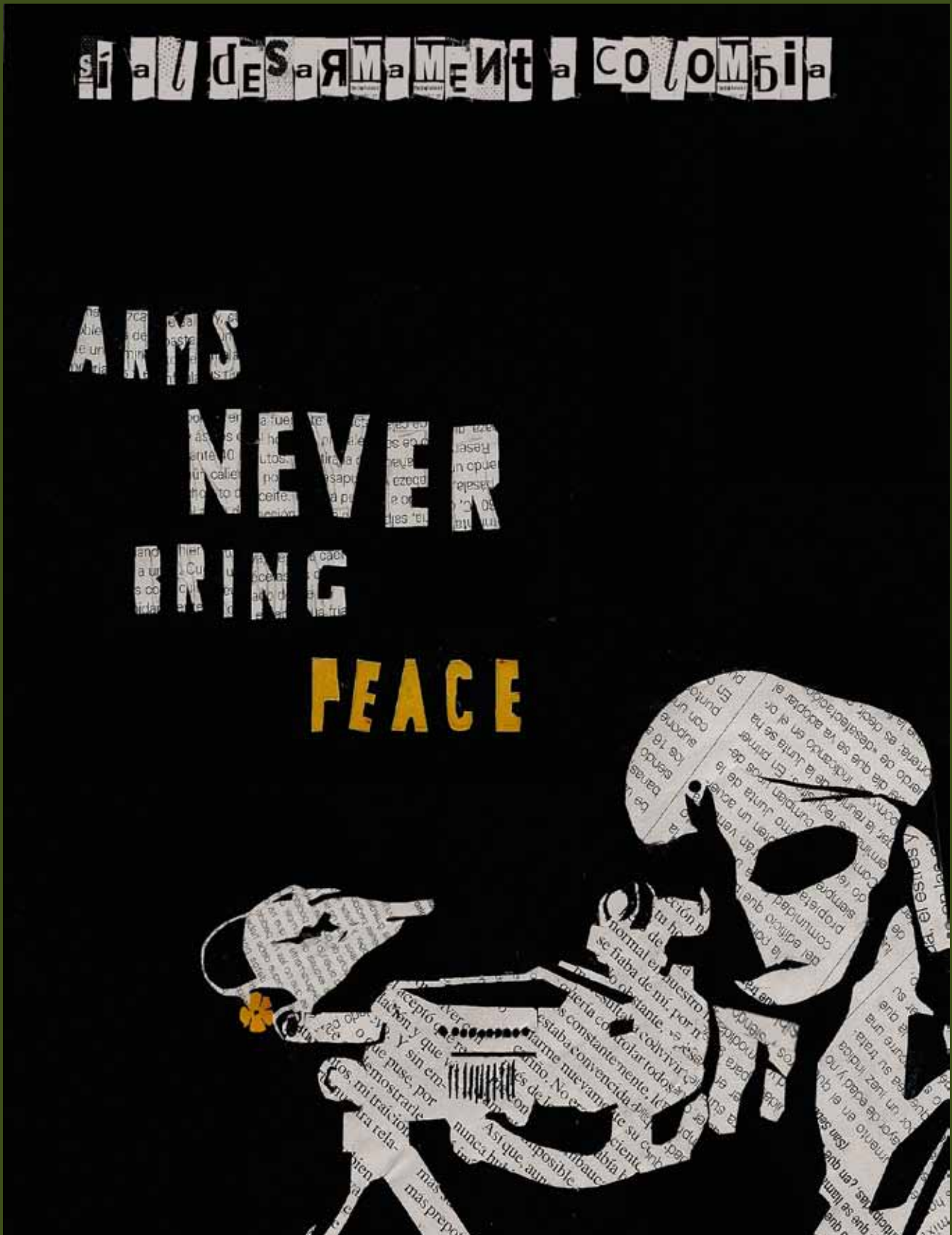
Nuria García



Roger Sánchez

Primer premi del concurs de contraportades entre els alumnes de 2on.  
de Batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell  
Autora: Ariadna Ruiz

Motiu del concurs: Després de més de 50 anys de conflicte a Colòmbia, els acords de pau entre la guerrilla de  
les FARC i el govern colombià obren una porta a l'esperança, tot i les dificultats de la seva implementació



LLIGA DELS DRETS  
DELS POBLES  
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -  
Tel. 93 723 71 02  
info@dretsdels pobles.org